

PRIJEDLOG

Na temelju članka 3. Uredbe o državnim potporama (Narodne novine, broj 50/2006), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj _____ donijela

ODLUKU O OBJAVLJIVANJU PRAVILA O DRŽAVNIM POTPORAMA ZA POTICANJE ULAGANJA RIZIČNOG KAPITALA U MALE I SREDNJE PODUZETNIKE

I.

Pravila o državnim potporama za poticanje ulaganja rizičnog kapitala u male i srednje poduzetnike sadržana su u Smjernicama Zajednice o državnim potporama za poticanje ulaganja rizičnoga kapitala u male i srednje poduzetnike (52006XC0818(01), SL C 194, 18.08.2006.).

II.

Tekst akta u kojem su sadržana pravila iz točke I. ove Odluke, u prijevodu na hrvatski jezik, glasi:

„Smjernice Zajednice o državnim potporama za poticanje ulaganja rizičnoga kapitala u male i srednje poduzetnike

(SL C 194, 18.08.2006.)

1. UVOD

1.1. Rizični kapital kao cilj Zajednice

1.2. Iskustva na području državnih potpora za rizični kapital

1.3. Test ravnoteže za državne potpore koje podupiru ulaganja rizičnoga kapitala

1.3.1. Akcijski plan državnih potpora i test ravnoteže

1.3.2. Tržišni nedostaci

1.3.3. Prikladnost instrumenta

1.3.4. Učinak poticaja i nužnost

1.3.5. Razmjernost potpora

1.3.6. Negativni učinci i ukupna ravnoteža

1.4. Pristup kontroli državnih potpora na području rizičnoga kapitala

2. PODRUČJE PRIMJENE I DEFINICIJE

2.1. Područje primjene

2.2. Definicije

3. PRIMJENJIVOST ČLANKA 87. STAVKA 1. NA PODRUČJU RIZIČNOGA KAPITALA

3.1. Opći primjenjivi tekstovi

3.2. Prisutnost potpora na tri razine

3.3. Iznosi male vrijednosti

4. OCJENA USKLAĐENOSTI POTPORE ZA RIZIČNI KAPITAL PREMA ČLANKU 87. STAVKU 3. UGOVORA O EZ-U

4.1. Opća načela

4.2. Oblik potpora

4.3. Uvjeti usklađenosti

4.3.1. Najviša razina investicijskih tranši

4.3.2. Ograničenja financiranja za sjemenski, početni i razvojni kapital

4.3.3. Pretežitost ulagačkih instrumenata u obliku dionica ili nalik dionicama

4.3.4. Sudjelovanje privatnih ulagača

4.3.5. Profitni karakter ulagačkih odluka

4.3.6. Poslovno upravljanje

4.3.7. Sektorska usmjerenost

5. USKLAĐENOST MJERA POTPORA U OBLIKU RIZIČNOGA KAPITALA, KOJE PODLIJEŽU DETALJNOJ OCJENI

5.1. Mjere potpora koje podliježu detaljnoj ocjeni

5.2. Pozitivni učinci potpora

5.2.1. Postojanje i dokaz tržišnog nedostatka

5.2.2. Prikladnost instrumenta

5.2.3. Učinak poticaja i nužnost potpore

5.2.3.1. Poslovno upravljanje

5.2.3.2. Prisutnost ulagačkog odbora

5.2.3.3. Veličina mjere/fonda

5.2.3.4. Prisutnost poslovnih anđela

5.2.4. Razmjernost

5.3. Negativni učinci potpore

5.3.1. Istiskivanje

5.3.2. Ostala narušavanja tržišnog natjecanja

5.4. Odmjeravanje i odluka

6. ZBRAJANJE

7. ZAVRŠNE ODREDBE

7.1. Nadzor i izvješćivanje

7.2. Stupanje na snagu i važenje

7.3. Prikladne mjere

1. UVOD

1.1. Rizični kapital kao cilj Zajednice

Rizični kapital odnosi se na financiranje vlasničkim kapitalom poduzetnika s primijećenim potencijalom za brzi rast tijekom njihovih ranih faza rasta. Potražnja za rizičnim kapitalom

tipično se javlja kod poduzetnika s potencijalom za rast koji nemaju dostatan pristup tržištima kapitala, a ponuda rizičnoga kapitala dolazi od ulagača spremnih da preuzmu visoki rizik u zamjenu za moguće natprosječne povrate na uloženi kapital.

U svojem Priopćenju Proljetnom Europskom vijeću „Zajednički rad za rast i radna mjesta – Novi početak za Lisabonsku strategiju“¹ Komisija je uočila nedostatnu razinu rizičnoga kapitala koji je dostupan inovativnim mladim poduzetnicima početnicima. Komisija je pokrenula inicijative, kao što su Zajednički europski izvori za poduzetnike od mikro do srednje veličine (JEREMIE), što je zajednička inicijativa Komisije i Europskog investicijskog fonda za rješavanje nedostatka rizičnoga kapitala za male i srednje poduzetnike u nekim regijama. Građeci na stečenom iskustvu s financijskim instrumentima u višegodišnjem programu za poduzetnike i poduzetništvo, a posebno za male i srednje poduzetnike (MAP), usvojenom u Odluci Vijeća 2000/819/EZ², Komisija je predložila Instrument za brzorastuće i inovativne male i srednje poduzetnike (GIF) pod Programom za konkurentnost i inovacije (CIP), koji se trenutno usvaja i koji će pokrivati razdoblje 2007.-2013.³ Instrument će povećati ponudu vlasničkog kapitala inovativnim malim i srednjim poduzetnicima ulagajući po tržišnim načelima u fondove rizičnoga kapitala usmjerene na male i srednje poduzetnike u njihovim počecima i u fazi razvoja.

Komisija je spomenula pitanje financiranja rizičnim kapitalom u svom Priopćenju o „Financiranju rasta malih i srednjih poduzetnika – Dodavanju europske vrijednosti“ usvojenom 29. lipnja 2006⁴. Komisija je također naglasila važnost smanjivanja i preusmjeravanja državnih potpora radi ispravljanja tržišnih nedostataka kako bi se povećala ekonomska učinkovitost i radi stimuliranja istraživanja, razvoja i inovacija. U tom kontekstu Komisija je odlučila reformirati pravila državnih potpora, između ostalog s ciljem da se olakša pristup financiranju i rizičnom kapitalu.

U ispunjavanju svoje obveze, Komisija je objavila „Akcijski plan državnih potpora – manje i kvalitetnije državne potpore: Plan reforme državnih potpora 2005. – 2009. („Akcijski plan državnih potpora“)⁵“ u lipnju 2005. godine. Akcijski plan državnih potpora naglasio je važnost poboljšanja poslovne klime i olakšavanja brzog osnivanja novih poduzetnika. S tim u vezi Akcijski plan državnih potpora najavio je reviziju Priopćenja o državnim potporama i rizičnom kapitalu⁶ radi rješavanja tržišnih nedostataka koji utječu na osiguravanje rizičnoga kapitala poduzetnicima početnicima i mladim, inovativnim malim i srednjim poduzetnicima, i to posebice povećanjem fleksibilnosti pravila sadržanih u Priopćenju o državnim potporama i rizičnom kapitalu.

Iako je primarna uloga tržišta da osigura dovoljno rizičnoga kapitala u Zajednici, na tržištu rizičnoga kapitala prisutan je „jaz vlasničkog kapitala“, postojana nepravilnost tržišta kapitala koja priječi da se ponuda spoji s potražnjom po cijeni prihvatljivoj objema stranama, što ima negativan učinak na male i srednje poduzetnike. Jaz se najviše tiče visokotehnoloških inovativnih i pretežno mladih poduzetnika s visokim razvojnim potencijalom. Međutim, također bi mogao

¹ COM(2005) 24.

² SL L 333, 29.12.2000., str. 84. Odluka kako je izmijenjena i dopunjena Odlukom br. 1776/2005/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća (SL L 289, 3.11.2005., str. 14).

³ COM(2005) 121 finalno.

⁴ COM(2006) 349.

⁵ COM(2005) 107 finalno – SEC(2005) 795.

⁶ SL C 235, 21.8.2001., str. 3.

utjecati i na širok spektar poduzetnika različitih starosti i u različitim sektorima s manjim razvojnim potencijalom koji ne mogu naći financiranje za svoje razvojne projekte bez vanjskog rizičnoga kapitala.

Postojanje jaza vlasničkog kapitala može opravdati davanje državne potpore u određenim ograničenim okolnostima. Ako se pravilno usmjeri, državna potpora za nabavu rizičnoga kapitala može biti učinkovito sredstvo smanjenja ustanovljenih tržišnih nedostataka u tom području i uravnoteženja omjera s privatnim kapitalom.

Ove smjernice zamjenjuju Priopćenje o državnim potporama i rizičnom kapitalu i određuju uvjete po kojima se državne potpore koje podupiru ulaganja rizičnoga kapitala mogu smatrati usklađenima sa zajedničkim tržištem. Smjernice objašnjavaju uvjete pod kojima su prisutne državne potpore u skladu s člankom 87. stavkom 1. Ugovora o EZ-u i kriterije koje Komisija primjenjuje u ocjeni usklađenosti mjera rizičnoga kapitala prema članku 87. stavku 3. Ugovora o EZ-u.

1.2. Iskustva na području državnih potpora za rizični kapital

Ove su smjernice izrađene s obzirom na iskustva stečena u primjeni Priopćenja o državnim potporama i rizičnom kapitalu. Također su uzeti u obzir i komentari s javnih savjetovanja država članica i zainteresiranih strana o reviziji Priopćenja o državnim potporama i rizičnom kapitalu, o Akcijskom planu državnih potpora i o Priopćenju o državnim potporama za inovacije⁷.

Iskustva Komisije i komentari zaprimljeni u savjetovanjima pokazali su da je Priopćenje o državnim potporama i rizičnom kapitalu općenito dobro funkcioniralo u praksi, ali su također otkrili potrebu povećanja fleksibilnosti u primjeni pravila i prilagodbe pravila kako bi odražavala promijenjenu situaciju na tržištu rizičnoga kapitala. Osim toga, iskustvo je pokazalo da kod nekih vrsta ulaganja rizičnoga kapitala nije uvijek bilo moguće ispuniti uvjete postavljene u Priopćenju o državnim potporama i rizičnom kapitalu te zbog toga rizični kapital u tim slučajevima nije mogao na odgovarajući način biti podržan državnim potporama. Nadalje, iskustvo je također pokazalo nisku opću profitabilnost potpomognutih fondova rizičnoga kapitala.

Radi ispravljanja ovih problema, ove smjernice usvajaju fleksibilniji pristup u nekim slučajevima kako bi se državama članicama omogućilo da bolje prilagode mjere rizičnoga kapitala pojedinim tržišnim nedostacima. Ove smjernice također usvajaju poboljšani ekonomski pristup radi ocjene usklađenosti mjera rizičnoga kapitala s Ugovorom o EZ-u. U Priopćenju o državnim potporama i rizičnom kapitalu ocjena usklađenosti programa potpora je već bila zasnovana na relativno sofisticiranoj ekonomskoj analizi usredotočenoj na veličinu tržišnog nedostatka i ciljanost mjere. Dakle, Priopćenje o državnim potporama i rizičnom kapitalu već je odražavalo glavno usmjerenje na poboljšani ekonomski pristup. Međutim, ipak je bilo potrebno doraditi neke kriterije kako bi se osiguralo da mjera bolje cilja predmetni tržišni nedostatak. Posebice, Smjernice sadržavaju elemente koji osiguravaju jačanje odluka vođenih ostvarivanjem dobiti i profesionalnih ulagačkih odluka kako bi se dodatno potaklo privatne investitore da ulažu zajedno s državom. Na kraju, učinjen je napor da se osigura jasnoća tamo gdje je iskustvo s Priopćenjem o državnim potporama i rizičnom kapitalu pokazalo da je to potrebno.

⁷ COM(2005) 436 finalno.

1.3. Test ravnoteže za državne potpore koje podupiru ulaganja rizičnoga kapitala

1.3.1. Akcijski plan državnih potpora i test ravnoteže

U Akcijskom planu državnih potpora Komisija je naglasila važnost ekonomskog pristupa analizi državnih potpora. On se očituje u uravnoteženju mogućih pozitivnih učinaka mjere u postizanju cilja u zajedničkom interesu naspram mogućih negativnih učinaka u smislu narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine. Test ravnoteže, kao što je navedeno u Akcijskom planu državnih potpora, je sastavljen od tri koraka, od kojih se prva dva odnose na pozitivne učinke, a zadnji na negativne učinke i posljedičnu ravnotežu:

(1) Je li mjera potpore usmjerena na dobro definirani cilj od općeg interesa, kao što su razvoj, zapošljavanje, kohezija ili okoliš?

(2) Je li potpora dobro osmišljena za ostvarenje cilja od općeg interesa, to jest djeluje li predložena potpora na tržišni nedostatak ili neki drugi cilj?

(i) Je li potpora prikladni instrument politike?

(ii) Postoji li učinak potpore, to jest mijenja li potpora ponašanje poduzetnika i/ili ulagača?

(iii) Je li mjera potpore proporcionalna, to jest bi li se ista promjena ponašanja mogla postići i s manjom potporom?

(3) Jesu li narušavanja tržišnog natjecanja i učinci na trgovinu ograničeni, tako da je ukupna ravnoteža pozitivna?

Test ravnoteže je jednako važan za oblikovanje pravila o državnim potporama i za ocjenu slučajeva obuhvaćenih njihovim područjem primjene.

1.3.2. Tržišni nedostaci

Na osnovi iskustva stečenog u primjeni Priopćenja o državnim potporama i rizičnom kapitalu, Komisija smatra da nema općeg nedostatka tržišta rizičnog kapitala u Zajednici. Komisija, međutim, prihvaća da postoje tržišni raskoraci kod nekih vrsta ulaganja u nekim fazama razvoja poduzetnika. Ovi raskoraci su rezultat nesavršenog spajanja ponude i potražnje rizičnog kapitala i mogu se općenito opisati kao jaz vlasničkog kapitala.

Pribavljanje sredstava vlasničkog kapitala, posebice manjim poduzetnicima, predstavlja brojne izazove kako ulagačima tako i poduzetnicima u koje se ulaže. Na strani ponude, ulagač treba provesti pažljivu analizu ne samo kolaterala koji je ponuđen (kao što je slučaj kod zajmodavca) nego i cijele poslovne strategije s ciljem da se procijeni mogućnost ostvarivanja dobiti prilikom ulaganja i rizici povezani s njim. Ulagač također mora moći nadzirati provodi li rukovodstvo poduzetnika dobro poslovnu strategiju. Na kraju, ulagač mora isplanirati i provesti izlaznu strategiju kako bi ostvario povrat ulaganja prilagođen za rizik od prodaje svog vlasničkog udjela u poduzetniku u kojeg je izvršeno ulaganje.

Na strani potražnje, poduzetnik mora razumjeti koristi i rizike povezane s vanjskim ulaganjem vlasničkog kapitala kako bi proveo svoj poduhvat i pripremio ispravne poslovne planove za osiguranje potrebnih resursa i mentorstva. Poduzetnik se može suočiti s ozbiljnim ograničenjima financiranja zbog nedostatka unutarnjeg kapitala ili kolaterala potrebnog za nabavu financiranja zaduživanjem i/ili zbog nedostatka dosadašnjeg kredibiliteta. Osim toga, poduzetnik mora dijeliti kontrolu s vanjskim ulagačem koji, osim na svoj dio vlasničkog kapitala obično ima utjecaj i na odluke poduzetnika.

Kao rezultat svega, spajanje ponude i potražnje za rizičnim kapitalom može biti neučinkovito tako da je ograničena razina rizičnog kapitala koji se nudi na tržištu, a poduzetnici ne mogu pribaviti financiranje usprkos tome što imaju vrijedne poslovne modele i izgleda za razvoj. Komisija smatra da se glavni razlog tržišnih nedostataka na tržištima rizičnog kapitala odnosi na nepotpune ili asimetrične informacije, što posebno utječe na pristup kapitalu koji imaju mali i srednji poduzetnici i poduzetnici u ranim fazama razvoja te bi moglo opravdati javnu intervenciju.

Nepotpune ili asimetrične informacije mogle bi posebno uzrokovati:

(a) Transakcijske i posredničke troškove: potencijalni ulagači susreću se s više poteškoća u prikupljanju pouzdanih informacija o poslovnim izgledima malih i srednjih poduzetnika ili novog poduzetnika i posljedično u nadzoru i podršci razvoju poduzetnika. Ovo je posebno slučaj za visoko inovativne projekte ili rizične projekte. Nadalje, mali poslovi su manje privlačni investicijskim fondovima zbog relativno visokih troškova ocjene ulaganja i drugih transakcijskih troškova.

(b) Nesklonost riziku: ulagači mogu postati manje skloni ponudi rizičnog kapitala malim i srednjim poduzetnicima, što je ponuda rizičnog kapitala podložnija nepotpunim ili asimetričnim informacijama. Drugim riječima, nepotpune ili asimetrične informacije imaju tendenciju povećavati nesklonost riziku.

1.3.3. Prikladnost instrumenta

Komisija smatra da mjere državnih potpora za rizični kapital mogu predstavljati prikladni instrument unutar ograničenja i uvjeta opisanih u ovim smjernicama. Međutim, mora se imati na umu da je nabava rizičnog kapitala u osnovi komercijalna aktivnost koja uključuje donošenje komercijalnih odluka. U ovom kontekstu, općenitije strukturalne mjere koje ne predstavljaju državne potpore mogu također pridonijeti povećanju ponude rizičnog kapitala, kao što je to slučaj prilikom promicanja kulture poduzetništva, uvođenja neutralnijeg oporezivanja različitih oblika financiranja malih i srednjih poduzetnika (na primjer novog vlasničkog kapitala, zadržane dobiti i duga), poticanja integracije tržišta, i olakšavanja regulatornih ograničenja, uključujući ograničenja ulaganja nekih vrsta financijskih institucija (na primjer mirovinskih fondova) i administrativne procedure za osnivanje poduzetnika.

1.3.4. Učinak poticaja i nužnost

Državne potpore za rizični kapital moraju dovesti do neto povećanja dostupnosti rizičnog kapitala za male i srednje poduzetnike, pogotovo utjecajem na ulaganja privatnih ulagača. Rizik „mrtve

mase“, ili nedostatka učinka poticaja, znači da bi neki poduzetnici financirani iz javno podržanih mjera mogli pribaviti sredstva uz iste uvjete čak i uz odsutnost državnih potpora (istiskivanje). Postoje dokazi da se takvo što zaista događa, no takvi dokazi su nužno posredni. U tim slučajevima javna sredstva nisu učinkovita.

Komisija smatra da potpore u obliku rizičnog kapitala koje zadovoljavaju uvjete navedene niže u ovim smjernicama osiguravaju prisutnost učinka poticaja. Potreba pružanja poticaja ovisi o veličini tržišnog nedostatka što ovisi o različitim vrstama mjera i njihovih korisnika. Prema tome, različiti kriteriji izraženi su u smislu veličine tranši ulaganja po ciljnom poduzetniku, stupnju uključenosti privatnih ulagača, i razmatranju poglavito veličine poduzetnika i faze poslovanja koja se financira.

1.3.5. Razmjernost potpora

Potreba za pružanjem poticaja ovisi o veličini tržišnog nedostatka vezanog uz različite vrste mjera, korisnika i razvojne faze malih i srednjih poduzetnika. Mjera u obliku rizičnog kapitala je dobro osmišljena ako je potpora u svim svojim elementima potrebna kako bi se stvorio poticaj za osiguravanje kapitala malim i srednjim poduzetnicima u njihovim početnim fazama osnivanja i poslovanja. Državna je potpora neučinkovita ako nadmašuje ono što je potrebno za poticanje većeg dotoka rizičnog kapitala. Posebice, kako bi se osiguralo da potpora bude ograničena na minimum, ključno je postojanje privatnog sudjelovanja, profitna motiviranost ulaganja i upravljanje ulaganjima na komercijalnoj osnovi.

1.3.6. Negativni učinci i ukupna ravnoteža

Ugovor o EZ-u od Komisije zahtijeva kontrolu državnih potpora unutar Zajednice. Iz tog razloga Komisija treba biti na oprezu kako bi se osigurala dobra ciljanost mjera i izbjegla teža narušavanja tržišnog natjecanja. Pri odlučivanju je li dodjela javnih sredstava za mjere osmišljene radi promicanja rizičnog kapitala usklađena sa zajedničkim tržištem, Komisija nastoji što je više moguće ograničiti sljedeće kategorije rizika:

(a) rizik “istiskivanja”. Prisutnost javno potpomognutih mjera može odvratiti ostale potencijalne ulagače od davanja kapitala. To bi dugoročno moglo dodatno obeshrabriti privatno ulaganje u mlade male i srednje poduzetnike i tako dovesti do širenja jaza kapitala, istovremeno stvarajući potrebu za dodatnim javnim financiranjem;

(b) rizik da prednosti za ulagače i/ili investicijske fondove dovedu do neopravdanog narušavanja tržišnog natjecanja na tržištu poduzetničkog kapitala u odnosu na njihove konkurente koji ne primaju jednake prednosti;

(c) rizik da bi prekomjerno opskrbljivanje ciljnih poduzetnika javnim rizičnim kapitalom koji nije uloženo u skladu s komercijalnom logikom moglo pomoći preživljavanju neučinkovitih poduzetnika te bi moglo prouzročiti umjetan rast njihovih vrijednosti, čime za privatne ulagače pružanje rizičnog kapitala tim poduzetnicima postaje sve manje privlačno.

1.4. Pristup kontroli državnih potpora na području rizičnoga kapitala

Pružanje financiranja rizičnog kapitala poduzetnicima ne može se vezati uz tradicionalni pojam „opravdanih troškova” koji se koristi za kontrolu državnih potpora i oslanja se na određene naznačene troškove za koje je potpora dozvoljena i za koje se određuju maksimalni intenziteti potpora. Različitost mogućih modela za mjere rizičnog kapitala, osmišljenih u državama članicama, također znači da Komisija nije u mogućnosti odrediti stroge kriterije po kojima bi utvrdila jesu li takve mjere usklađene sa zajedničkim tržištem. Stoga ocjena rizičnog kapitala podrazumijeva odmak od tradicionalnog načina na koji se provodi kontrola državnih potpora.

Međutim, s obzirom da se pokazalo da Priopćenje o državnim potporama i rizičnom kapitalu dobro funkcionira u praksi na području rizičnog kapitala, Komisija je odlučila nastaviti s pristupom Priopćenja i tako osigurati njegov kontinuitet.

2. PODRUČJE PRIMJENE I DEFINICIJE

2.1. Područje primjene

Ove smjernice primjenjuju se samo na programe rizičnog kapitala koji su usmjereni na male i srednje poduzetnike. Njihov cilj nije da čine pravnu osnovu na kojoj bi se *ad hoc* mjera pružanja kapitala pojedinačnom poduzetniku proglasila usklađenom sa zajedničkim tržištem.

Ništa u ovim smjernicama ne treba razumijevati na način da dovodi u pitanje usklađenost mjera državnih potpora koje ispunjavaju kriterije utvrđene u svim ostalim smjernicama, okvirima odnosno uredbama koje donosi Komisija.

Komisija posebnu pozornost posvećuje potrebi sprječavanja uporabe ovih smjernica na način da se zaobiđu načela utvrđena u postojećim okvirima, smjernicama i uredbama.

Mjere rizičnog kapitala moraju posebice isključivati pružanje potpore poduzetnicima:

(a) u teškoćama, u smislu Smjernica Zajednice za državne potpore za sanaciju i restrukturiranje poduzetnika u teškoćama¹;

(b) u sektoru brodogradnje², ugljena³ i čelika⁴.

Ove se Smjernice ne primjenjuju na potpore za aktivnosti vezane uz izvoz, odnosno na potpore izravno vezane uz izvezene količine, uz uspostavu i rad distribucijske mreže odnosno uz ostale tekuće izdatke koji se odnose na izvoznu aktivnost, kao niti na potpore čiji je uvjet uporaba domaće umjesto uvezene robe.

¹ SL C 244, 1.10.2004., str. 2.

² U smislu ovih Smjernica primjenjuju se definicije utvrđene u Okviru za državne potpore brodogradnji, SL C 317, 30.12.2003., str. 11.

³ U smislu ovih Smjernica “ugljen” označava visokokvalitetni, srednje kvalitetni i niskokvalitetni ugljen kategorije A i B u smislu međunarodnog sustava kodifikacije ugljena kojeg je utvrdila Gospodarska komisija za Europu Ujedinjenih naroda.

⁴ U smislu ovih Smjernica primjenjuje se definicija utvrđena u Prilogu I. Smjernica o nacionalnim regionalnim potporama za razdoblje 2007. – 2013. (SL C 54, 4.3.2006., str. 13.).

2.2. Definicije

U smislu ovih smjernica primjenjuju se sljedeće definicije:

- (a) „vlasnički kapital” označava vlasnički interes u poduzetniku, a predstavljaju ga udjeli izdani ulagačima;
- (b) „privatni vlasnički kapital” označava ulaganja privatnog (nasuprot javnog) kapitala u poduzetnike koji nisu uvršteni na burzu, uključujući poduzetnički kapital, zamjenski kapital i kupnju kontrolnog paketa poduzetnika;
- (c) „ulagački instrumenti nalik dionicama” označava instrumente čiji se povrat za imatelja (ulagača / zajmodavca) temelji poglavito na dobicima ili gubicima ciljnog poduzetnika, a koji u slučaju stečaja nisu osigurani. Ova se definicija temelji na pristupu koji prednost daje biti, umjesto obliku.
- (d) „dužnički ulagački instrumenti” označava zajmove i ostale instrumente financiranja koji zajmodavcu / ulagaču pružaju pretežni dio fiksne minimalne naknade i barem su djelomično osigurani. Ova se definicija temelji na pristupu koji prednost daje biti, umjesto obliku.
- (e) „sjemenski kapital” označava financiranje koje se daje za proučavanje, ocjenu i razvoj početnog koncepta, koji prethodi fazi osnivanja;
- (f) „početni kapital” označava financiranje pruženo poduzetnicima koji nisu komercijalno prodali svoj proizvod ili uslugu i još ne ostvaruju dobit, i to za razvoj proizvoda i njegovo početno stavljanje na tržište;
- (g) „rani kapital” označava sjemenski i početni kapital;
- (h) „razvojni kapital” označava financiranje koje se pruža za rast i širenje poduzetnika koji može ili ne mora biti na točki pokrića ili poslovati s dobiti, i to u svrhu povećanja proizvodnog kapaciteta, razvoja tržišta ili proizvoda odnosno za pružanje dodatnog radnog kapitala;
- (i) „poduzetnički kapital” označava ulaganje investicijskih fondova (fondova poduzetničkog kapitala) u neuvrštene poduzetnike, pri čemu ovi prvi djelujući kao upravitelji upravljaju sredstvima pojedinaca, institucionalnih ulagača ili vlastitim sredstvima, a uključuje rano i razvojno financiranje, ali ne i zamjensko financiranje i kupnju kontrolnog paketa;
- (j) „zamjenski kapital” označava kupovinu postojećih udjela u poduzetniku od druge privatne investicijske organizacije koja ulaže u vlasnički kapital odnosno od drugog ili drugih članova društva. Zamjenski kapital se također naziva i sekundarna kupovina;
- (k) „rizični kapital” označava financiranje u obliku dionica ili nalik dionicama koje se pruža poduzetnicima tijekom faza njihovog ranog rasta (faza započinjanja, osnivanja i razvoja), uključujući neslužbeno ulaganje poslovnih anđela, poduzetničkog kapitala i alternativnih dioničkih tržišta specijaliziranih za male i srednje poduzetnike, među kojima i brzo rastuće poduzetnike (u daljnjem tekstu: pokretači ulaganja);

(l) „mjere rizičnog kapitala” označava programe za pružanje ili promicanje potpora u obliku rizičnog kapitala;

(m) „prva javna ponuda (IPO)” označava postupak pokretanja prodaje ili distribucije udjela poduzetnika za javnost po prvi puta;

(n) „nastavno ulaganje” označava dodatno ulaganje u poduzetnika nakon početnog ulaganja;

(o) „kupnja kontrolnog paketa” označava kupnju barem kontrolnog postotka vlasničkog kapitala poduzetnika od trenutnih članova društva radi preuzimanja njegove imovine i poslovanja kroz pregovore ili ponudu na natječaju;

(p) „izlazna strategija” označava strategiju likvidacije udjela koje drže fondovi poduzetničkog kapitala ili privatnog vlasničkog kapitala u skladu s planom ostvarenja najvišeg povrata, uključujući trgovinsku prodaju, otpise, otplatu povlaštenih udjela/zajmova, prodaju drugom fondu poduzetničkog kapitala, prodaju financijskoj instituciji i prodaju kroz javnu ponudu (uključujući prvu javnu ponudu);

(q) „mali i srednji poduzetnici” označava male poduzetnike i srednje poduzetnike u smislu Uredbe Komisije (EZ-a) br. 70/2001 od 12. siječnja 2001. o primjeni članka 87. i 88. Ugovora o EZ-u na državnu potporu malim i srednjim poduzetnicima¹² odnosno u smislu svake uredbe koja zamjenjuje tu Uredbu;

(r) „ciljni poduzetnik odnosno društvo” označava poduzetnika odnosno društvo u koje ulagač odnosno investicijski fond razmatra ulaganje;

(s) „poslovni anđeli” označava imućne pojedince koji izravno ulažu u mlade, nove i rastuće poduzetnike koji nisu uvršteni na burzu (sjemensko financiranje) i pružaju im savjete, obično u zamjenu za kapitalni udjel u poduzetniku, a mogu pružati i drugo dugoročno financiranje;

(t) „područja koja ostvaruju pravo na potporu” označava regije obuhvaćene iznimkom iz članka 87. stavka 3. točke (a) odnosno (c) Ugovora o EZ-u.

3. PRIMJENJIVOST ČLANKA 87. STAVKA 1. NA PODRUČJU RIZIČNOGA KAPITALA

3.1. Opći primjenjivi tekstovi

Postoji već čitav niz objavljenih tekstova Komisije koji daju tumačenje o tome jesu li pojedinačne mjere obuhvaćene definicijom državnih potpora i mogu biti mjerodavni za mjere rizičnog kapitala. Tekstovi uključuju priopćenje o državnom ulaganju novog kapitala iz 1984. godine¹³, obavijest o primjeni pravila o državnim potporama na mjere koje se odnose na oporezivanje poduzetnika iz 1998. godine¹⁴ i obavijest o primjeni članka 87. i 88. Ugovora o

¹² SL L 10, 13.1.2001., str. 33; Uredba kako je posljednji put izmijenjena Uredbom (EZ-a) br. 1040/2006 (SL L 187, 8.7.2006., str. 8.).

¹³ Bilten EZ-a 9-1984., tekst ponovljen u «Pravu tržišnog natjecanja u Europskim zajednicama», tom IIA, str. 133.

¹⁴ SL C 384, 10.12.1998., str. 3.

EZ-u na državne potpore u obliku jamstava¹⁵. Komisija nastavlja primjenjivati ove tekstove prilikom ocjene predstavljaju li mjere rizičnog kapitala državnu potporu.

3.2. Prisutnost potpora na tri razine

Mjere rizičnog kapitala često uključuju složene konstrukcije osmišljene za promicanje rizičnog kapitala iz razloga što tijela javne vlasti donose poticaje za jednu skupinu gospodarskih subjekata (ulagača) kako bi osigurala financiranje za drugu skupinu (ciljne male i srednje poduzetnike). Ovisno o ustroju mjere, pa čak i ako je namjera tijela javne vlasti samo pružiti pogodnosti potonjoj skupini, poduzetnici na jednoj ili na obje te razine mogu ostvariti pogodnost državnih potpora. Povrh toga, u većini slučajeva mjera predviđa osnivanje fonda ili drugog pokretača ulaganja čije je postojanje odvojeno od ulagača i poduzetnika u koje se ulaganje izvršava. U takvim je slučajevima također potrebno razmotriti može li se fond odnosno pokretač ulaganja smatrati poduzetnikom koji ostvaruje pogodnost državne potpore.

U tom kontekstu, financiranje sredstvima koja nisu državna sredstva u smislu članka 87. stavka 1. Ugovora o EZ-u smatra se pruženim od privatnih ulagača. To je posebice slučaj kod financiranja koje pruža Europska investicijska banka i Europski investicijski fond.

Komisija uzima u obzir sljedeće posebne faktore pri utvrđivanju je li državna potpora prisutna na svakoj od različitih razina¹⁶.

Potpore ulagačima. Ako mjera omogućuje privatnim ulagačima da izvrše ulaganja u obliku dionica ili nalik dionicama u poduzetnika ili skup poduzetnika po povoljnijim uvjetima od javnih ulagača, odnosno od uvjeta koje bi imali da su takva ulaganja poduzeli u odsutnosti te mjere, za te se privatne ulagače smatra da im je pružena prednost. Takva prednost može poprimiti različite oblike, kao što je navedeno u odjeljku 4.2. ovih smjernica. Ovo je slučaj čak i ako mjera navodi ulagača da prednost prenese na predmetnog poduzetnika odnosno poduzetnike. Nasuprot tome, Komisija smatra da je ulaganje izvršeno *pari passu* između javnih i privatnih ulagača te tako ne predstavlja državnu potporu ako bi njegovi uvjeti bili prihvatljivi uobičajenom gospodarskom subjektu u tržišnom gospodarstvu u odsutnosti ikakve državne intervencije. Pretpostavlja se da je ovo slučaj samo ako javni i privatni ulagači dijele istovjetne uzlazne i silazne rizike i koristi te su na istoj razini podređenosti, kao i ako obično barem 50 % financiranja mjere pružaju privatni ulagači koji su neovisni od poduzetnika u koje ulažu.

Potpore investicijskom fondu, pokretaču ulaganja i/ili njegovom upravitelju. Općenito, Komisija smatra da je investicijski fond ili pokretač ulaganja posredničko tijelo za transfer potpore ulagačima i/ili poduzetnicima u koje se ulaganje izvršava, a ne korisnik same potpore. Međutim, mjere kao što su fiskalne mjere ili ostale mjere koje uključuju izravne transfere u korist pokretača ulaganja odnosno postojećeg fonda s brojnim i različitim ulagačima koji imaju karakter neovisnog poduzetnika, mogu predstavljati potporu osim ako se ulaganje izvršava po uvjetima koji bi bili prihvatljivi uobičajenom gospodarskom subjektu u tržišnom gospodarstvu i stoga ne pružaju prednost korisniku. Jednako tako, potpora upraviteljima fondova odnosno društvu za upravljanje smatra se prisutnom ako njihova naknada ne odražava u cijelosti trenutnu tržišnu naknadu u usporedivim situacijama. S druge strane,

¹⁵ SL C 71, 11.3.2000., str. 14.

¹⁶ Valja, međutim, primijetiti da je za jamstva koja država daje u korist ulaganja u rizični kapital vjerojatnije da uključuju element potpore ulagaču nego što je to slučaj s tradicionalnim jamstvima na zajmove, za koja se obično smatra da predstavljaju potporu zajmoprimcu, a ne zajmodavcu.

pretpostavlja se da potpora ne postoji ako su upravitelji odnosno društvo za upravljanje izabrani u postupku otvorenog i transparentnog javnog natječaja ili ako ne primaju nikakve druge prednosti koje pruža država.

Potpota poduzetnicima u koje se izvršava ulaganje. Posebice, ako je potpora prisutna na razini ulagača, pokretača ulaganja ili investicijskog fonda, Komisija obično smatra da je ona barem djelomično prenesena na ciljne poduzetnike i da je dakle također prisutna na njihovoj razini. Ovo je slučaj čak i ako odluke o ulaganju donose upravitelji fonda uz čistu komercijalnu logiku.

U slučajevima u kojima se ulaganje izvršava po uvjetima koji bi bili prihvatljivi privatnom ulagaču u tržišnom gospodarstvu u odsutnosti ikakve državne intervencije, poduzetnici u koje se izvršava ulaganje ne smatraju se primateljima potpore. U tom smislu Komisija razmatra jesu li takve odluke o ulaganju vođene isključivo ostvarivanjem dobiti i vezane uz razumni poslovni plan i prognoze, kao i uz jasnu i realnu izlaznu strategiju. Također je bitan izbor i investicijske ovlasti upravitelja fonda odnosno društva za upravljanje, kao i postotak i stupanj uključenosti privatnih ulagača.

3.3. Iznosi male vrijednosti

Ako je cjelokupno financiranje, pruženo korisnicima u obliku rizičnog kapitala, *de minimis* u smislu Uredbe Komisije (EZ-a) br. 69/2001 od 12. siječnja 2001. o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora o EZ-u na potpore male vrijednosti¹⁷ i Uredbe Komisije (EZ-a) br. 1860/2004 o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora o EZ-u na potpore male vrijednosti u sektorima poljoprivrede i ribarstva¹⁸, tada se smatra da ono nije obuhvaćeno člankom 87. stavkom 1. Ugovora o EZ-u. Kod mjera rizičnog kapitala primjena *de minimis* pravila postaje složenija zbog poteškoća pri izračunu potpore, kao i zbog činjenice da se mjerama može osigurati potpora ne samo ciljnim poduzetnicima nego i ostalim ulagačima. Međutim, ako se te poteškoće mogu prevladati, *de minimis* pravilo ostaje primjenjivo. Prema tome, ako program osigurava javni kapital samo do odgovarajućeg *de minimis* praga svakom poduzetniku tijekom trogodišnjeg razdoblja, tada je izvjesno da je svaka potpora tim poduzetnicima i/ili ulagačima unutar propisanih ograničenja.

4. OCJENA USKLAĐENOSTI POTPORE ZA RIZIČNI KAPITAL PREMA ČLANKU 87. STAVKU 3. UGOVORA O EZ-U

4.1. Opća načela

Člankom 87. stavkom 3. točkom (c) Ugovora o EZ-u predviđa se da se potpora za olakšavanje razvoja određenih gospodarskih aktivnosti može smatrati usklađenom sa zajedničkim tržištem ako takva potpora ne utječe negativno na uvjete trgovine u mjeri suprotnoj zajedničkom interesu. Na osnovi testa ravnoteže iznesenog u odjeljku 1.3. Komisija ocjenjuje mjeru rizičnog kapitala usklađenom samo ako zaključi da mjera potpore dovodi do povećanog pružanja rizičnog kapitala bez negativnog utjecanja na uvjete trgovine u mjeri suprotnoj zajedničkom interesu. U ovom se odjeljku navodi niz uvjeta pod kojima Komisija smatra da je potpora u obliku rizičnog kapitala u skladu sa člankom 87. stavkom 3. točkom (c).

¹⁷ SL L 10, 13.1.2001., str. 30.

¹⁸ SL L 325, 28.10.2004., str. 4.

Ako Komisija posjeduje potpunu prijavu koja pokazuje da su ispunjeni svi uvjeti utvrđeni u ovom odjeljku, nastojat će izvršiti brzu ocjenu potpore unutar vremenskih rokova određenih u Uredbi Vijeća (EZ-a) br. 659/1999 od 22. ožujka 1999. koja utvrđuje detaljna pravila za primjenu članka 93. Ugovora o EZ-u¹⁹. Za određene vrste mjera koje ne ispunjavaju sve uvjete navedene u ovom odjeljku Komisija poduzima detaljniju ocjenu mjere rizičnog kapitala, kao što je potanko opisano u odjeljku 5.

Ako postoji i potpora na razini ciljnih poduzetnika te je pružanje rizičnog kapitala vezano uz troškove koji su opravdani za potporu prema drugoj uredbi, okviru ili drugim smjernicama, taj se tekst može primijeniti pri razmatranju je li potpora usklađena sa zajedničkim tržištem.

4.2. Oblik potpora

Izbor oblika mjere potpore općenito počiva na državi članici, a isto vrijedi i za mjere rizičnog kapitala. Međutim, Komisijina ocjena takvih mjera uključuje pitanje potiču li one tržišne ulagače na pružanje rizičnog kapitala ciljnim poduzetnicima te je li vjerojatno da će dovesti do donošenja odluka o ulaganju na komercijalnoj osnovi (tj. jesu li vođene ostvarivanjem dobiti), kao što je nadalje objašnjeno u odjeljku 4.3.

Komisija vjeruje da vrste mjere sposobne proizvesti ovakav rezultat uključuju sljedeće:

- (a) osnivanje investicijskih fondova („fondova poduzetničkog kapitala”) u kojima je država partner, ulagač ili sudionik, čak i po manje povoljnim uvjetima od ostalih ulagača;
- (b) jamstva ulagačima u rizični kapital ili fondovima poduzetničkog kapitala za udjel investicijskih gubitaka, odnosno jamstva dana u odnosu na zajmove ulagačima/fondovima za ulaganja u rizični kapital, pod uvjetom da javna sredstva koja pokrivaju moguće temeljne gubitke ne prelaze 50 % nominalnog iznosa ulaganja za koje se daje jamstvo;
- (c) ostali financijski instrumenti u korist ulagača u rizični kapital odnosno fondova poduzetničkog kapitala radi osiguravanja dodatnog kapitala za ulaganje;
- (d) fiskalni poticaji investicijskim fondovima i/ili njihovim upraviteljima, odnosno ulagačima radi poduzimanja ulaganja u rizični kapital.

4.3. Uvjeti usklađenosti

Kako bi se osigurala prisutnost učinka poticaja i nužnosti potpore u mjeri rizičnog kapitala, kao što je navedeno u odjeljku 1.3.4., postoji niz mjerodavnih pokazatelja. Tomu je tako jer državna potpora mora ciljati određeni tržišni nedostatak za čije postojanje ima dovoljno dokaza. U tom smislu, ove smjernice utvrđuju određene pragove koji daju pravnu sigurnost u odnosu na tranše ulaganja u ciljne male i srednje poduzetnike u njihovim ranim fazama poslovne aktivnosti. Nadalje, kako bi potpora bila ograničena na nužni minimum, ključno je da potpomognuta ulaganja u ciljne male i srednje poduzetnike budu vođena ostvarivanjem dobiti i upravljana na komercijalnoj osnovi. Komisija smatra da su učinak poticaja, nužnost i razmjernost potpore prisutni u mjeri rizičnog kapitala i da je ukupna ravnoteža pozitivna ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti.

¹⁹ SL L 83, 27.3.1999., str. 1.

Mjere koje posebno uključuju pokretače ulaganja ocjenjuju se u odjeljku 5. ovih smjernica, a ne u okviru uvjeta u ovom odjeljku.

4.3.1. Najviša razina investicijskih tranši

Mjera rizičnog kapitala mora predviđati tranše financiranja, bilo u cijelosti ili djelomično financirane državnom potporom, koje ne prelaze 1,5 milijuna eura po ciljnom malom i srednjem poduzetniku tijekom svakog razdoblja od dvanaest mjeseci.

4.3.2. Ograničenja financiranja za sjemenski, početni i razvojni kapital

Mjera rizičnog kapitala mora biti ograničena na pružanje financiranja do faze razvoja za male poduzetnike, odnosno za srednje poduzetnike smještene u područjima koja ostvaruju pravo na potporu. Ona mora biti ograničena na pružanje financiranja do faze osnivanja za srednje poduzetnike smještene u područjima koja ne ostvaruju pravo na potporu.

4.3.3. Pretežitost ulagačkih instrumenata u obliku dionica ili nalik dionicama

Mjera rizičnog kapitala mora ciljnim malim i srednjim poduzetnicima pružati barem 70 % svog ukupnog proračuna kroz instrumente u obliku dionica ili nalik dionicama. Prilikom ocjene prirode takvih instrumenata Komisija uzima u obzir ekonomsku bit instrumenta umjesto njegovog naziva i kvalifikacije koju mu daju ulagači. Posebice, Komisija vodi računa o stupnju rizika u poduhvatu ciljnog poduzetnika koji snosi ulagač, mogućim gubicima koje snosi ulagač, pretežitosti profitno motivirane naknade u odnosu na fiksnu naknadu, kao i o razini podređenosti ulagača u slučaju stečaja poduzetnika. Komisija također može uzeti u obzir tretman primjenjiv na ulagački instrument prema prevladavajućim domaćim pravnim, regulatornim, financijskim i računovodstvenim pravilima, ako su ona dosljedna i mjerodavna za njegovu kvalifikaciju.

4.3.4. Sudjelovanje privatnih ulagača

Barem 50 % financiranja ulaganja provedenog u okviru mjere rizičnog kapitala moraju osigurati privatni ulagači, odnosno najmanje 30 % u slučaju mjera namijenjenih malim i srednjim poduzetnicima smještenima u područjima koja ostvaruju pravo na potporu.

4.3.5. Profitni karakter ulagačkih odluka

Mjera rizičnog kapitala mora osigurati da odluke o ulaganju u ciljne poduzetnike budu vođene ostvarivanjem dobiti. Ovo je slučaj ako se motivacija za provedbu ulaganja temelji na izglednoj mogućnosti ostvarenja znatne dobiti i stalnoj podršci ciljnim poduzetnicima u tu svrhu.

Smatra se da je ovaj kriterij ispunjen ako su zadovoljeni svi sljedeći uvjeti:

- (a) mjere u znatnom razmjeru uključuju privatne ulagače, kao što je opisano u odjeljku 4.3.4., pružajući ulaganja na komercijalnoj osnovi (tj. samo s ciljem ostvarivanja dobiti) izravno ili neizravno u vlasnički kapital ciljnih poduzetnika; i
- (b) za svako ulaganje postoji poslovni plan koji sadrži detalje kretanja proizvoda, prihoda od prodaje i profitabilnosti i utvrđuje *ex ante* održivost projekta; i

(c) za svako ulaganje postoji jasna i realna izlazna strategija.

4.3.6. Poslovno upravljanje

Upravljanje mjerom ili fondom rizičnog kapitala mora se provoditi na komercijalnoj osnovi. Upravljački tim mora se ponašati kao rukovodstvo u privatnom sektoru nastojeći optimizirati povrat za svoje ulagače. Smatra se da je ovaj kriterij prisutan ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

(a) postoji sporazum između profesionalnog upravitelja fonda odnosno društva za upravljanje i sudionika u fondu, koji predviđa da je naknada upravitelja vezana uz poslovni rezultat te navodi ciljeve fonda i predloženi vremenski raspored ulaganja; i

(b) privatni tržišni ulagači zastupljeni su pri donošenju odluka, primjerice kroz odbor ulagača ili savjetodavni odbor; i

(c) na upravljanje fondovima primjenjuju se najbolje prakse i regulatorni nadzor.

4.3.7. Sektorska usmjerenost

U mjeri u kojoj se mnogi privatni sektorski fondovi usmjeravaju na određene inovativne tehnologije pa i sektore (kao što su zdravstvo, informacijska tehnologija, biotehnologija), Komisija može prihvatiti sektorsku usmjerenost za mjere rizičnog kapitala, pod uvjetom da je mjera obuhvaćena ovim smjericama, kao što je navedeno u odjeljku 2.1.

5. USKLAĐENOST MJERA POTPORA U OBLIKU RIZIČNOGA KAPITALA, KOJE PODLIJEŽU DETALJNOJ OCJENI

Ovaj se odjeljak primjenjuje na mjere rizičnog kapitala koje ne ispunjavaju sve uvjete utvrđene u odjeljku 4. Za te je mjere nužna detaljnija ocjena usklađenosti temeljena na testu ravnoteže navedenom u odjeljku 1.3. zbog potrebe da se osigura ciljanje odgovarajućeg tržišnog nedostatka te zbog većih rizika mogućeg istiskivanja privatnih ulagača i narušavanja tržišnog natjecanja.

Analiza usklađenosti mjera s Ugovorom o EZ-u temelji se na nizu pozitivnih i negativnih elemenata. Nijedan pojedini element nije odlučujući, niti se ijedan skup elemenata može smatrati dostatnim da sam osigura usklađenost. U nekim slučajevima njihova primjenjivost i važnost koja im se pridaje ovise o obliku mjere.

Države članice trebaju pružiti sve elemente i dokaze koje smatraju korisnima za ocjenu mjere. Razina potrebnih dokaza i ocjena Komisije ovise o obilježjima svakog slučaja te su razmjerni razini tržišnog nedostatka koji se rješava i riziku istiskivanja privatnog ulaganja.

5.1. Mjere potpora koje podliježu detaljnoj ocjeni

Sljedeće vrste mjera rizičnog kapitala, koje ne ispunjavaju jedan ili više uvjeta navedenih u odjeljku 4., podliježu detaljnoj ocjeni zbog manje razvidnog dokaza tržišnog nedostatka i veće mogućnosti za istiskivanje privatnog ulaganja i/ili za narušavanje tržišnog natjecanja.

(a) Mjere koje predviđaju investicijske tranše povrh praga pravne sigurnosti od 1,5 milijuna eura po ciljnom malom i srednjem poduzetniku tijekom svakog razdoblja od dvanaest mjeseci

Komisija je svjesna stalne fluktuacije tržišta rizičnog kapitala i jaza vlasničkog kapitala tijekom vremena, kao i različitog stupnja u kojem na poduzetnike utječe tržišni nedostatak ovisno o njihovoj veličini, fazi poslovnog razvoja i gospodarskom sektoru. Stoga je Komisija spremna razmotriti ocjenjivanje mjera rizičnog kapitala, koje predviđaju investicijske tranše iznad praga od 1,5 milijuna eura po poduzetniku godišnje, usklađenima sa zajedničkim tržištem pod uvjetom da je dostavljen dostatan dokaz tržišnog nedostatka.

(b) Mjere koje predviđaju financiranje faze rasta srednjih poduzetnika u područjima koja ne ostvaruju pravo na potporu

Komisija uviđa da određeni srednji poduzetnici u područjima koja ne ostvaruju pravo na potporu mogu imati nedostatan pristup rizičnom kapitalu čak i u fazi svoga rasta unatoč raspoloživosti financiranja za poduzetnike sa znatnim prometom i/ili ukupnom bilancom. Stoga je Komisija spremna razmotriti da u određenim slučajevima ocijeni usklađenima sa zajedničkim tržištem mjere koje djelomično pokrivaju fazu razvoja srednjih poduzetnika pod uvjetom da je dostavljen dostatan dokaz.

(c) Mjere koje predviđaju nastavna ulaganja u ciljne poduzetnike koji su već primili potporu u obliku ulaganja novog kapitala, radi osiguravanja sredstava za naknadna višekratna financiranja čak i povrh općih pragova pravne sigurnosti te za financiranje ranog rasta poduzetnika

Komisija uviđa važnost nastavnih ulaganja u ciljne poduzetnike koji su u svojim ranim fazama već primili potporu u obliku ulaganja novog kapitala radi osiguravanja sredstava za višekratna financiranja povrh najviših investicijskih tranši koje jamče pravnu sigurnost, kao i za financiranje ranog rasta poduzetnika do izlaska početnog ulaganja. Ovo može biti neophodno kako bi se izbjeglo slabljenje javnog sudjelovanja u tim financiranjima i istovremeno osigurao kontinuitet financiranja za ciljne poduzetnike, tako da i javni i privatni ulagači mogu u potpunosti ostvariti pogodnosti od rizičnih ulaganja. U tim okolnostima te uzimajući u obzir posebnosti ciljnog sektora i poduzetnika, Komisija je spremna razmotriti ocjenjivanje nastavnog ulaganja usklađenim sa zajedničkim tržištem uz uvjet da je iznos toga ulaganja u skladu s početnim ulaganjem i veličinom fonda.

(d) Mjere koje predviđaju sudjelovanje privatnih ulagača ispod 50 % u područjima koja ne ostvaruju pravo na potporu odnosno ispod 30 % u područjima koja ostvaruju pravo na potporu

U Zajednici se razina razvoja tržišta privatnog rizičnog kapitala u znatnoj mjeri razlikuje u različitim državama članicama. U nekim slučajevima može biti teško naći privatne ulagače te je stoga Komisija spremna razmotriti ocjenjivanje mjera s privatnim sudjelovanjem ispod pragova navedenih u odjeljku 4.3.4., usklađenima sa zajedničkim tržištem ako države članice dostave dostatne dokaze.

Ovaj problem može biti i veći za mjere rizičnog kapitala namijenjene malim i srednjim poduzetnicima u područjima koja ostvaruju pravo na potporu. U tim slučajevima može postojati dodatni manjak njima raspoloživog kapitala s obzirom na njihovu udaljenost od središta poduzetničkog kapitala, manju gustoću stanovništva i veću nesklonost riziku privatnih ulagača. Takvi mali i srednji poduzetnici mogu također biti pod utjecajem problema

na strani potražnje, kao što su poteškoće u sastavljanju održivog poslovnog prijedloga spremnog za ulaganje, ograničenija kultura vezana uz vlasnički kapital i naročito opiranje gubitku upravljačke kontrole slijedom intervencije poduzetničkog kapitala.

(e) Mjere kojima se pruža sjemenski kapital malim poduzetnicima i koje mogu predviđati (i) manje ili nikakvo privatno sudjelovanje privatnih ulagača i/ili (ii) pretežitost dužničkih investicijskih instrumenata nasuprot dionicama i instrumentima nalik dionicama

Tržišni nedostaci koji utječu na poduzetnike u njihovoj fazi započinjanja naglašeniji su zbog visokog stupnja rizika koji za sobom povlači moguće ulaganje i potrebe za pozornim usmjeravanjem poduzetnika u toj ključnoj fazi. Ovo se očituje i kroz nesklonost, pa i odsutnost, privatnih ulagača koji pružaju sjemenski kapital, što upućuje na nikakav ili vrlo ograničeni rizik istiskivanja. Nadalje, mogućnost narušavanja tržišnog natjecanja je smanjena zbog znatne udaljenosti tih malih poduzetnika od tržišta. Ovi razlozi mogu opravdati veću naklonost Komisije mjerama usmjerenima na fazu započinjanja, također i u svjetlu njihove vjerojatno ključne važnosti za stvaranje rasta i radnih mjesta u Zajednici.

(f) Mjere koje posebno uključuju pokretače ulaganja

Pokretač ulaganja može olakšati susretanje ulagača i ciljnih malih i srednjih poduzetnika za koje tako može poboljšati pristup rizičnom kapitalu. U slučaju tržišnih nedostataka vezanih uz poduzetnike koje cilja pokretač ulaganja, pokretač možda neće učinkovito djelovati bez financijskih poticaja. Primjerice, ulagačima ne mora biti privlačna vrsta ulaganja na koju cilja pokretač u usporedbi s ulaganjima viših investicijskih tranši ili s ulaganjima u priznatije poduzetnike odnosno priznatija tržišta unatoč jasnoj mogućnosti ostvarenja dobiti ciljnih poduzetnika. Stoga je Komisija spremna razmotriti ocjenjivanje mjera, koje posebno uključuju pokretače ulaganja, usklađenima sa zajedničkim tržištem pod uvjetom da je dostavljen potrebnii dokaz jasno određenog tržišnog nedostatka.

(g) Troškovi vezani uz prvi analitički pregled poduzetnika s ciljem zaključivanja ulaganja, i to do faze dubinskog snimanja poslovanja („troškovi pregleda“)

Fondovi rizičnog kapitala odnosno njihovi upravitelji mogu snositi „troškove pregleda“ prilikom identificiranja malih i srednjih poduzetnika prije faze dubinskog snimanja poslovanja. Bespovratna sredstva koja pokrivaju dio tih troškova pregleda moraju potaknuti fondove odnosno njihove upravitelje na poduzimanje više „izviđačkih“ aktivnosti nego što bi to inače bio slučaj. To također može biti korisno za predmetne male i srednje poduzetnike, pa i ako pregled ne dovede do ulaganja, jer tim poduzetnicima omogućuje stjecanje više iskustva u području financiranja rizičnim kapitalom. Ovi razlozi mogu opravdati veću naklonjenost Komisije bespovratnim sredstvima koja pokrivaju dio troškova pregleda fondova rizičnih kapitala odnosno njihovih upravitelja, uz sljedeće uvjete: Opravdani troškovi moraju biti ograničeni na troškove pregleda vezane uz male i srednje poduzetnike poglavito u njihovoj fazi započinjanja ili osnivanja ako takvi troškovi ne dovode do ulaganja, i troškovi moraju isključivati pravne i administrativne troškove fondova. Osim toga, bespovratna sredstva ne smiju prelaziti 50 % opravdanih troškova.

5.2. Pozitivni učinci potpora

5.2.1. Postojanje i dokaz tržišnog nedostatka

Za mjere rizičnog kapitala koje predviđaju tranše ulaganja u ciljne poduzetnike povrh uvjeta postavljenih u odjeljku 4., a posebno one koje predviđaju tranše iznad 1,5 milijuna eura po ciljnom malom ili srednjem poduzetniku tijekom svakog razdoblja od dvanaest mjeseci, nastavna ulaganja ili financiranje faze razvoja srednje velikih poduzetnika u područjima koja ne ostvaruju pravo na potporu, kao i za mjere koje posebno uključuju pokretače ulaganja, Komisija zahtijeva dodatne dokaze da se tržišni nedostatak pokušava riješiti na svakoj razini gdje je potpora možebitno prisutna prije nego što ocijeni mjeru rizičnog kapitala usklađenom sa zajedničkim tržištem. Takvi dokazi moraju biti zasnovani na studiji koja pokazuje razinu „jaza vlasničkog kapitala“ u odnosu na poduzetnike i sektore koji su cilj mjere rizičnog kapitala. Mjerodavne informacije odnose se na pružanje rizičnog kapitala i kapitala iz prikupljenih sredstava, kao i na značaj djelatnosti poduzetničkog kapitala u lokalnom gospodarstvu. Najbolje bi bilo da se dokazi odnose na razdoblje od tri do pet godina prije primjene mjera, kao i na budućnost na osnovi razumnih predviđanja, ako su dostupna. Podneseni dokazi mogli bi također uključivati sljedeće elemente:

- (a) razvoj prikupljanja sredstva tijekom posljednjih pet godina, također u usporedbi s podudarnim nacionalnim i/ili europskim srednjim vrijednostima;
- (b) trenutni suvišak novca;
- (c) udjel programa ulaganja s potporom države u ukupnom ulaganju poduzetničkog kapitala tijekom prošlih tri do pet godina;
- (d) postotak novih poduzetnika početnika koji primaju poduzetnički kapital;
- (e) distribucija ulaganja po kategorijama iznosa ulaganja;
- (f) usporedba broja izloženih poslovnih planova s brojem ostvarenih ulaganja, po segmentu (iznos ulaganja, sektor, krug ulaganja, itd.).

Za mjere koje ciljaju male i srednje poduzetnike u područjima koja ostvaruju pravo na potporu, mjerodavne informacije moraju biti nadopunjene svim ostalim mjerodavnim informacijama koje dokazuju regionalne posebnosti, a koje opravdavaju obilježja predviđene mjere. Sljedeći elementi mogu biti mjerodavni:

- (a) procjena dodatne veličine jaza vlasničkog kapitala koji je posljedica periferanosti i drugih regionalnih posebnosti, posebno što se tiče ukupne količine uloženog rizičnog kapitala, broja fondova ili pokretača ulaganja koji su prisutni na tom teritoriju ili u njegovoj neposrednoj blizini, dostupnost stručnih upravitelja, broj aranžmana i srednja i minimalna veličina aranžmana ako je dostupno;
- (b) posebni lokalni ekonomski podaci, socijalni i/ili povijesni razlozi za podopskrbljenost rizičnim kapitalom, u usporedbi s mjerodavnim prosječnim podacima i/ili situacijom na nacionalnoj i/ili europskoj razini, ovisno o prikladnosti;
- (c) svi ostali mjerodavni pokazatelji koji ukazuju na povećani stupanj tržišnog nedostatka.

Države članice mogu isti dokazni materijal podnijeti više puta, uz uvjet da se temeljni tržišni uvjeti nisu mijenjali. Komisija zadržava pravo ispitivanja valjanosti podnesenih dokaza.

5.2.2. Prikladnost instrumenta

Važan element testa ravnoteže je utvrđivanje može li se i u kojoj mjeri državna potpora na polju rizičnog kapitala smatrati prikladnim instrumentom poticanja ulaganja privatnog rizičnog kapitala. Ova ocjena je usko povezana s ocjenom učinka poticaja i nužnosti potpore, kako je izloženo u odjeljku 5.2.3.

U svojoj detaljnoj ocjeni Komisija posebno uzima u obzir svaku ocjenu utjecaja predložene mjere koju je napravila država članica. Ako je država članica razmatrala druge opcije politike i potvrdila prednosti korištenja selektivnog instrumenta kao što je državna potpora i podnijela ih Komisiji, za predmetne mjere smatra se da predstavljaju prikladni instrument. Komisija također ocjenjuje dokaze drugih poduzetih mjera ili mjera koje će biti poduzete radi djelovanja na „jaz vlasničkog kapitala“, poglavito *ex post* vrednovanja i pitanja na strani ponude i potražnje koja utječu na ciljne male i srednje poduzetnike, tako da može ocijeniti kako će oni reagirati na predloženu mjeru rizičnog kapitala.

5.2.3. Učinak poticaja i nužnost potpore

Učinak poticaja mjera potpore za rizični kapital ima ključnu ulogu u ocjeni usklađenosti. Komisija vjeruje da učinak poticaja postoji za mjere koje zadovoljavaju sve uvjete iz odjeljka 4. Međutim, za mjere opisane u ovom odjeljku prisutnost učinka poticaja postaje manje očigledna. Prema tome, Komisija također tamo gdje je to mjerodavno uzima u obzir sljedeće dodatne kriterije koji pokazuju da su ulagačke odluke vođene ostvarivanjem dobiti i da je upravljanje mjerom poslovne prirode.

5.2.3.1. Poslovno upravljanje

Uz uvjete postavljene u odjeljku 4.3.6. Komisija smatra pozitivnim ako mjerom ili fondom rizičnog kapitala upravljaju stručnjaci iz privatnog sektora ili neovisni stručnjaci izabrani u transparentnom i nediskriminirajućem postupku, najbolje u otvorenom natječaju, s dokazanim iskustvom i referencama na području ulaganja u tržišta kapitala, poželjno u istom sektoru (sektorima) na koji je fond usmjeren, kao i s razumijevanjem važeće zakonske i računovodstvene pozadine ulaganja.

5.2.3.2. Prisutnost ulagačkog odbora

Sljedeći pozitivni element bilo bi postojanje ulagačkog odbora, neovisnog od društva za upravljanje fondom i sastavljenog od neovisnih stručnjaka koji dolaze iz privatnog sektora sa značajnim iskustvom u ciljanom sektoru, i poželjno također od predstavnika ulagača odnosno neovisnih stručnjaka izabranih u transparentnom i nediskriminirajućem postupku, najbolje u otvorenom natječaju. Ovi bi stručnjaci davali upraviteljima ili društvu za upravljanje analize trenutne i očekivane situacije na tržištu te bi im analizirali i predlagali potencijalne ciljne poduzetnike s dobrim izgledima za ulaganje.

5.2.3.3. Veličina mjere/fonda

Komisija smatra pozitivnim ako mjera rizičnog kapitala ima proračun za ulaganja u ciljne male i srednje poduzetnike dovoljno velik da može iskoristiti ekonomije razmjera pri upravljanju fondom i mogućnost diverzificiranja rizika udruživanjem dovoljnog broja ulaganja. Veličina fonda trebala bi osigurati mogućnost apsorbiranja transakcijskih troškova

i/ili financiranja kasnijih profitabilnijih faza financiranja ciljanih poduzetnika. Veći fondovi promatraju se pozitivno također uzimajući u obzir ciljni sektor, uz uvjet da su rizici istiskivanja privatnih ulaganja i narušavanja tržišnog natjecanja svedeni na najmanju mjeru.

5.2.3.4. Prisutnost poslovnih anđela

Za mjere koje se odnose na sjemenski kapital, s obzirom na izraženiju razinu tržišnog nedostatka koja se u ovoj fazi može zamijetiti, Komisija smatra pozitivnim neposredno ili posredno uključivanje poslovnih anđela u ulaganja u fazi započinjanja. U takvim okolnostima Komisija je spremna ocijeniti mjere usklađenima sa zajedničkim tržištem čak i ako one predviđaju pretežitost dužničkih instrumenata, uključujući viši stupanj podređenosti državnih fondova i pravo poslovnih anđela na prvu dobit ili višu naknadu za njihovo pružanje kapitala i aktivnu uključenost u upravljanje mjerom/fondom i/ili ciljnim poduzetnicima.

5.2.4. Razmjernost

Uvjet usklađenosti zahtijeva da iznos potpore bude ograničen na potrebni minimum. Način postizanja ovog aspekta razmjernosti nužno ovisi o obliku predmetne potpore. Međutim, u nedostatku ikakvog mehanizma provjere prevelike naknade ulagačima, ili kod mjere gdje rizik gubitka snosi samo javni sektor i/ili gdje koristi slijede samo drugim ulagačima, mjera se ne smatra razmjernom.

Komisija smatra da sljedeći elementi pozitivno utječu na ocjenu razmjernosti budući da predstavljaju pristup najbolje prakse:

(a) Otvoreni natječaj za upravitelje. Transparentan i nediskriminirajući otvoreni natječaj za izbor upravitelja ili društva za upravljanje koji osigurava najbolju kombinaciju kvalitete i vrijednosti za novac smatra se pozitivnim, budući da ograničava razinu troškova (a možda i potpore) na potrebni minimum i također svodi narušavanje tržišnog natjecanja na najmanju mjeru.

(b) Poziv na natječaj ili javni poziv ulagačima. Poziv na natječaj za postavljanje „povlaštenih uvjeta“ za ulagače, ili dostupnost svih takvih uvjeta drugim ulagačima. Ova dostupnost može poprimiti oblik javnog poziva ulagačima prilikom pokretanja investicijskog fonda ili pokretača ulaganja, odnosno može poprimiti oblik programa (kao što je jamstveni program) koji ostaje otvoren novim sudionicima tijekom produljenog vremenskog razdoblja.

5.3. Negativni učinci potpore

Komisija odmjerava moguće negativne učinke u smislu narušavanja tržišnog natjecanja i rizika istiskivanja privatnih ulaganja i pozitivne učinke kada ocjenjuje usklađenost mjera rizičnog kapitala. Ovi potencijalno negativni učinci moraju se analizirati na svakoj od tri razine gdje potpore mogu biti prisutne. Potpora ulagačima, pokretačima ulaganja i investicijskim fondovima može negativno utjecati na tržišno natjecanje na tržištu pružanja rizičnog kapitala. Potpora ciljnim poduzetnicima može negativno utjecati na proizvodna tržišta na kojima se ti poduzetnici natječu.

5.3.1. Istiskivanje

Na razini tržišta pružanja rizičnog kapitala, državna potpora može rezultirati istiskivanjem privatnih ulaganja. Ovo može smanjiti poticaje privatnim ulagačima za pružanje financiranja ciljnim malim i srednjim poduzetnicima i potaknuti ih da pričekaju dok država ne ponudi potpore za takva ulaganja. Ovaj rizik postaje to važniji što je veća investicijska tranša uložena u poduzetnika, što je veći poduzetnik, i što je kasnija faza poslovanja, budući da privatni rizični kapital postaje postupno dostupniji u tim okolnostima.

Prema tome, Komisija zahtijeva odgovarajuće dokaze o riziku istiskivanja za mjere koje predviđaju veće investicijske tranše za ciljne male i srednje poduzetnike, za nastavna ulaganja ili za financiranje faze razvoja u srednjim poduzetnicima u područjima koja ne ostvaruju pravo na potporu, odnosno za mjere s malim učešćem privatnih ulagača ili za mjere koje posebno uključuju pokretače ulaganja.

Nadalje, države članice moraju iznijeti dokaze koji pokazuju da ne postoji rizik istiskivanja, posebno što se tiče ciljnog segmenta, sektora i/ili industrijske strukture. Sljedeći elementi mogu biti mjerodavni:

- (a) broj društava/fondova/pokretača ulaganja poduzetničkog kapitala prisutnih na nacionalnoj razini, odnosno u području u slučaju regionalnog fonda, i segmenti u kojima su aktivni;
- (b) ciljni poduzetnici s obzirom na veličinu poduzetnika, fazu razvoja i poslovni sektor;
- (c) prosječna veličina aranžmana i po mogućnosti minimalna veličina aranžmana koju su fondovi ili ulagači spremni razmotriti;
- (d) ukupna svota poduzetničkog kapitala dostupnog ciljnim poduzetnicima, sektor i faza ciljani razmatranom mjerom.

5.3.2. Ostala narušavanja tržišnog natjecanja

Kako je većina ciljnih malih i srednjih poduzetnika nedavno osnovana, na razini tržišta gdje su prisutni nije vjerojatno da će imati značajnu tržišnu snagu te da će stoga doći do značajnog narušavanja tržišnog natjecanja u tom smislu. Međutim, ne može se isključiti da bi mjere rizičnog kapitala mogle imati učinak održavanja na životu neučinkovitih poduzetnika ili sektora koji bi inače nestali. Nadalje, prevelika ponuda sredstava rizičnog kapitala neučinkovitim poduzetnicima može umjetno povećati njihovo vrednovanje i tako narušiti tržište rizičnog kapitala na razini dobavljača sredstava, koji bi trebali platiti višu cijenu za preuzimanje takvih poduzetnika. Potpore ograničene na pojedini sektor mogu također održavati proizvodnju u nekonkurentnim sektorima, dok bi potpore ograničene na pojedine regije mogle stvoriti neučinkovitu alokaciju proizvodnih faktora među regijama.

U svojoj analizi ovih rizika Komisija posebno ispituje sljedeće faktore:

- (a) sveukupnu profitabilnost poduzetnika u koje se ulagalo tijekom vremena i izgleda buduće profitabilnosti;
- (b) stopu propadanja poduzetnika ciljanih tom mjerom;
- (c) maksimalnu veličinu investicijske tranše predviđene mjerom, uspoređenu s prometom i troškovima ciljnih malih i srednjih poduzetnika;

(d) prekomjerni kapacitet sektora koji dobiva potpore.

5.4. Odmjeravanje i odluka

U svjetlu gore navedenih pozitivnih i negativnih elemenata Komisija odmjerava učinke mjere rizičnog kapitala i određuje utječu li proizlazeća narušavanja negativno na uvjete trgovine u opsegu koji je suprotan zajedničkom interesu. Analiza se u svakom pojedinom slučaju temelji na cjelokupnoj ocjeni predvidivih pozitivnih i negativnih učinaka državne potpore. U tu svrhu Komisija ne koristi kriterije navedene u ovim smjernicama tek mehanički, nego radi cjelokupnu ocjenu njihovog relativnog značaja.

Komisija može ne izraziti primjedbe na prijavljenu mjeru potpore i bez ulaženja u službeni istražni postupak, ili može slijedom službenog istražnog postupka opisanog u članku 6. Uredbe (EZ-a) br. 659/1999 okončati postupak odlukom prema članku 7. te Uredbe. Ako Komisija donese uvjetnu odluku prema članku 7. stavku 4. Uredbe (EZ-a) br. 659/1999 okončavši službeni istražni postupak, može posebno uključiti i sljedeće uvjete kako bi ograničila moguće narušavanje tržišnog natjecanja i osigurala razmjernost:

(a) ako su predviđeni viši pragovi investicijskih tranši po ciljnom poduzetniku, ona može sniziti predloženi maksimalni iznos po investicijskoj tranši, ili postaviti sveukupni maksimalni iznos financiranja po ciljnom poduzetniku;

(b) ako se predviđaju ulaganja u srednje poduzetnike u fazi razvoja u područjima koja ne ostvaruju pravo na potporu, ona može ograničiti ulaganja poglavito na fazu započinjanja ili osnivanja i/ili ograničiti ulaganja na jedan ili dva kruga i/ili ograničiti tranše na maksimalni prag po ciljnom poduzetniku;

(c) ako se predviđa nastavno ulaganje, ona može postaviti određena ograničenja na maksimalni iznos koji se ulaže u svakog ciljnog poduzetnika, na fazu ulaganja prihvatljivu za intervenciju, i/ili razdoblje tijekom kojeg se može dodijeliti potpora, uzimajući također u obzir predmetni sektor i veličinu fonda;

(d) ako se predviđa niže sudjelovanje privatnih ulagača, ona može zahtijevati postupno povećanje sudjelovanja privatnih ulagača tijekom životnog vijeka fonda, uzimajući posebno u obzir fazu poslovanja, sektor, odgovarajuće razine dijeljenja dobiti i podređenosti, te po mogućnosti i lokalizaciju ciljnih poduzetnika u područjima koja ostvaruju pravo na potporu;

(e) za mjere koje predviđaju samo sjemenski kapital, ona može zahtijevati od država članica da osiguraju da država primi odgovarajući povrat na svoje ulaganje razmjernan s rizicima preuzetim kod tih ulaganja, posebice ako država financira ulaganje u obliku instrumenata nalik dionicama ili dužničkim instrumentima, čiji bi povrat, primjerice, morao biti vezan uz potencijalna prava iskorištavanja (na primjer tantijeme) proizašla iz prava intelektualnog vlasništva stvorenih kao rezultat ulaganja;

(f) može zahtijevati drukčiju raspodjelu između odgovarajućih aranžmana podjele dobiti i gubitaka i razine podređenosti između države i privatnih ulagača;

(g) može zahtijevati strože obvezivanje s obzirom na zbrajanje potpora rizičnog kapitala s potporama dodijeljenim prema drugim pravilima ili okvirima za državne potpore, kroz izuzetak od Odjeljka 6.

6. ZBRAJANJE

Kada se kapital pružen ciljnom poduzetniku u okviru mjere rizičnoga kapitala obuhvaćene ovim smjericama koristi za financiranje početnog ulaganja ili drugih troškova opravdanih za potporu prema drugim uredbama o skupnom izuzeću, smjericama, okvirima, ili drugim dokumentima o državnim potporama, odgovarajuće gornje granice potpore ili maksimalni opravdani iznosi općenito se umanjuju za 50 % odnosno za 20 % za ciljne poduzetnike smještene u područjima koja ostvaruju pravo na potporu tijekom prve tri godine prvog ulaganja rizičnog kapitala te do razine ukupnog primljenog iznosa. Ovo umanjenje ne primjenjuje se na intenzitete potpore opisane u Okviru Zajednice o državnim potporama za istraživanje i razvoj²⁰ ili u bilo kojem okviru koji ga nasljeđuje odnosno u uredbama o skupnom izuzeću na tom području.

7. ZAVRŠNE ODREDBE

7.1. Nadzor i izvješćivanje

Uredba (EZ-a) br. 659/1999 i Uredba Komisije (EZ-a) br. 794/2004 od 21. travnja 2004. kojom se primjenjuje Uredba Vijeća (EZ-a) br. 659/1999 o utvrđivanju detaljnih pravila primjene članka 93. Ugovora o EZ-u²¹ zahtijevaju od država članica podnošenje godišnjih izvješća Komisiji.

Što se tiče mjera rizičnog kapitala, izvješća moraju sadržavati zbirnu tablicu s raščlambom ulaganja fonda ili u okviru mjere rizičnog kapitala, uključujući popis svih poduzetnika korisnika mjera rizičnog kapitala. Izvješće također mora dati kratak opis aktivnosti investicijskih fondova s detaljima razmatranih mogućih aranžmana i stvarno provedenih transakcija, kao i poslovnog rezultata pokretača ulaganja sa zbirnim informacijama o iznosu kapitala prikupljenog kroz pojedinog pokretača. Komisija može zahtijevati dodatne informacije o dodijeljenim potporama radi provjere poštivanja uvjeta iz odluke Komisije o odobrenju mjere potpore.

Godišnja izvješća objavljuju se na internetskoj stranici Komisije.

Nadalje, Komisija smatra da su potrebne dodatne mjere za poboljšanje transparentnosti državnih potpora u Zajednici. Posebice, čini se nužnim osigurati da države članice, gospodarski subjekti, zainteresirane stranke i sama Komisija imaju jednostavan pristup cjelovitim tekstovima svih primjenjivih programa potpora u obliku rizičnog kapitala.

Ovo se može jednostavno postići uspostavom povezanih internetskih stranica. U tu svrhu, kada ispituje programe potpora rizičnog kapitala, Komisija sustavno zahtijeva da predmetne države članice objave cjeloviti tekst svih konačnih programa potpora na internetu te da je izvijeste o internetskoj adresi publikacije.

Program se ne smije primjenjivati prije nego što se informacije objave na internetu.

Države članice moraju čuvati detaljne zapise o dodjeli potpora svih mjera rizičnog kapitala. Takvi zapisi moraju sadržavati sve podatke potrebne za utvrđivanje poštuju li se uvjeti zadani

²⁰ SL C 45, 17.2.1996., str. 5.

²¹ SL L 140, 30.4.2004., str. 1.

u ovim smjernicama, pogotovo što se tiče veličine tranši, veličine poduzetnika (mali ili srednji), faze razvoja poduzetnika (započinjanje, osnivanje i razvoj), njegovog sektora djelovanja (najbolje na razini 4 znamenke klasifikacije NACE) kao i podatke o upraviteljima fondova i drugim kriterijima spomenutima u ovim smjernicama. Ovi podaci moraju se čuvati 10 godina od datuma na koji je potpora dodijeljena.

Komisija od država članica traži pružanje ovih informacije radi provedbe ocjene učinaka ovih smjernica tri godine nakon njihovog stupanja na snagu.

7.2. Stupanje na snagu i važenje

Komisija primjenjuje ove smjernice od datuma njihovog objavljivanja u Službenom listu Europske unije. Ove smjernice zamjenjuju Priopćenje o državnim potporama i rizičnom kapitalu iz 2001. godine.

Ove smjernice prestaju važiti 31. prosinca 2013. Nakon savjetovanja s državama članicama Komisija ih može nadopuniti prije tog datuma na osnovi važnih razmatranja o politici tržišnog natjecanja ili politici rizičnog kapitala odnosno uzimanjem u obzir drugih politika Zajednice ili međunarodnih obveza. Ako bi to moglo biti od pomoći, Komisija će dati daljnja objašnjenja svog pristupa pojedinim pitanjima. Komisija planira provesti reviziju ovih smjernica tri godine nakon njihovog stupanja na snagu.

Komisija će primjenjivati ove smjernice na sve prijavljene mjere rizičnog kapitala u vezi s kojima mora donijeti odluku nakon što smjernice budu objavljene u Službenom listu Europske unije, čak i ako su mjere prijavljene prije objavljivanja smjernica.

Prema Obavijesti Komisije o određivanju primjenjivih pravila za ocjenu nezakonitih državnih potpora („*consecutio legis*“)²² Komisija prema neprijavljenim potporama primjenjuje sljedeće:

(a) ove smjernice, ako je potpora dodijeljena nakon objave u Službenom listu Europske unije;

(b) Priopćenje o državnim potporama i rizičnom kapitalu u svim ostalim slučajevima.

7.3. Prikladne mjere

Komisija ovime predlaže državama članicama na osnovi članka 88. stavka 1. Ugovora o EZ-u sljedeće prikladne mjere u vezi s njihovim odgovarajućim postojećim mjerama rizičnog kapitala.

Države članice bi trebale nadopuniti, gdje je to potrebno, svoje postojeće mjere rizičnog kapitala kako bi ih usuglasile s ovim smjernicama unutar dvanaest mjeseci od objavljivanja smjernica.

Države članice su pozvane da daju svoju izričitu bezuvjetnu suglasnost s ovim predloženim prikladnim mjerama unutar dva mjeseca od datuma objave ovih smjernica. U odsutnosti odgovora Komisija smatra da se predmetna država članica ne slaže s predloženim mjerama.“

²² SL C 119, 22.5.2002., str. 22.

III.

Dopuštenost dodjele državne potpore za poticanje ulaganja rizičnog kapitala u male i srednje poduzetnike ocjenjuje se sukladno članku 3. i 4. Zakona o državnim potporama i članku 9. Uredbe o državnim potporama temeljem materijalnih pravila iz točke I. ove Odluke sadržanih u tekstu akta iz točke II. ove Odluke.

IV.

Državnim potporama za poticanje ulaganja rizičnog kapitala u male i srednje poduzetnike ministarstvo nadležno za gospodarstvo, malo i srednje poduzetništvo i druga nadležna tijela za promicanje ulaganja.

V.

Ova Odluka stupa na snagu danom objave u „Narodnim novinama“.

PREDSJEDNIK

KLASA:

UBROJ:

OBRAZLOŽENJE

Na temelju članka 3. Uredbe o državnim potporama (Narodne novine, broj 50/2006), Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra financija donosi odluke o objavljivanju u «Narodnim novinama» popisa pravila i pravila iz članka 2. predmetne Uredbe.

Temeljem članaka 3. navedene Uredbe, Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra financija donosi, inter alia, odluke o objavljivanju u «Narodnim novinama» popisa pravila o državnim potporama, kao i njihove izmjene, a koja proizlaze iz članka 70. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske, s jedne strane i Europskih zajednica i njihovih članica, s druge strane.

U cilju osiguranja učinkovitog praćenja i pravovremenog objavljivanja pravila o državnim potporama predlaže se Prijedlog Odluke o objavljivanju pravila o državnim potporama za poticanje ulaganja rizičnog kapitala u male i srednje poduzetnike, obzirom na važeću pravnu stečevinu u području državnih potpora Europske zajednice.

Objava popisa pravila i teksta pravila pristupilo se isključivo u svrhu pune transparentnosti i učinkovitosti sustava nadzora državnih potpora.

Ovim se postiže puna transparentnost, jednostavnija mogućnost tumačenja i priprema korisnika i davatelja potpora za primjenu ovih pravila nakon ulaska u Europsku uniju.

Na ovaj način u hrvatski sustav ne uvodi se ništa što se već ne primjenjuje i što ne obvezuje Republiku Hrvatsku, već se sustav približava davateljima i korisnicima državnih potpora.

Odluka o objavljivanju pravila o državnim potporama za poticanje ulaganja rizičnog kapitala u male i srednje poduzetnike sadrži prijevod izvornika Smjernica Zajednice o državnim potporama za poticanje ulaganja rizičnoga kapitala u male i srednje poduzetnike (52006XC0818(01), SL C 194, 18.08.2006.).

Odluka o objavljivanju pravila o državnim potporama za poticanje ulaganja rizičnog kapitala u male i srednje poduzetnike ne sadrži odredbu o načinu provedbe predmetnih Smjernica, obzirom da je priroda Smjernica takva da je posebna odredba o primjeni suvišna, a državnim potporama za poticanje ulaganja rizičnoga kapitala u male i srednje poduzetnike upravljaju ministarstvo nadležno za gospodarstvo, malo i srednje poduzetništvo i druga nadležna tijela za promicanje ulaganja.

Odluka o objavljivanju pravila o državnim potporama za poticanje ulaganja rizičnog kapitala u male i srednje poduzetnike stupa na snagu danom objave u Narodnim novinama.

